

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skyggebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 149. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649681410752/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

egentlige gennemslagsperiode må man sige, at Andersen her i *Skyggebilleder* er påfaldende tidligt ude. Og han er den første, der på dansk grund overhovedet bruger ordet med den betydning, det senere får, selvom allerede 20'rne rummede enkelte eksempler på en psykologi og æstetik, der lå inden for dette område.

Et par eksempler kan ikke skade. I kap. III er der en »gammel pige« på de 50 med i diligencen. Mens alle de andre er overgivne og snakksomme, er hun tavs, udenfor:

Hun blev altsaa Stedbarn, og det lod, som hun ofte var bleven behandlet saaledes, thi hun smilede ganske forunderlig veemodigt, da vi ikke kunde optage hende med et Navn i Samfundet (s. 28).

Hele skildringen af hende, af det tilbagetrængte, det uudsagte, den tilsyneladende stille tilfredshed, der skjuler en bitterhed, en smerte over den lykke, der aldrig kom, alt dette er naturligvis nøje forbundet med bogens kærlighedstema. Det *interessante* er den skjulte lidelse, som den medvidende iagttagelse forstår: »men i det mørke Øie laae der noget interessant, noget dybt veemodigt, selv naar hun smilede« (sm. st.).

Det meget lidt klassiske (man kunne også sige goetheske) i denne fascination af de blandede, selvmodsigende stemninger er Andersen sig vel bevidst. Også når han vender blikket fra omverdenen indad mod sig selv. Allerede her i *Skyggebilleder* udkaster han et billede af sig selv som en moderne nervøs rejsende, en rejsende i livet. Ved indledningen til kap. VIII, hvor vandringen går til Morten Luthers Eisleben (Grundtvig har åbenbart ikke patent på at kalde Luther ved det folkelige danske »Morten«!) tager Andersen temaet op, sådan som det allerede blev udfoldet i *Fodreise*:

Det er en forunderlig Ilen med Alt, der lever i mig, og egentlig udgjør min Grund-Character! jo interessantere en Bog er mig, jo mere iler jeg for at have den gennemlæst, for at have det hele Indtryk; paa selve min Reise er det ikke ret det Nærværende, der glæder mig, jeg iler efter noget Nyt, for atter at komme til et andet; hver Aften, jeg lægger mig til Hvile, higer jeg efter den næste Dag, ønsker at den var, og naar den kommer, er det dog en Fremtid længer borte, der beskæftiger mig. Døden selv har mig noget